

ARGUMENTARE, RECONSTRUCȚIE, JUSTIFICARE

Gabriel Iliescu*

gabi.iliescu@yahoo.com

Abstract: *The point of view I express here is that the argumentation schemes must be treated by reconstruction as inferential schemes. And the reconstruction has at least two features: is both many opened ways and try-and error based on. By means of inferential schemes, the argumentation ones can be double connected with modal logic: one argumentation schemata is an argumentative situation in a possible world, and an inferential schemata is inside connected by logical consequence relation that is strict implication. But neither my proposal, nor Walton's one, do not show how to select among the multitude of reconstruction of an argument, the right one that the sender of an argument activated in his mind.*

Keywords: *argumentation schemes, inferential schemes, strict implication, complete, standard, deducibility.*

Arealul în care plasez discuția este cel al teoriei argumentării și al relației de consecință logică. Există autori situați pe pozițiile *logicii informale* care tind să separe cele două domenii. Mă situez pe poziții conform cărora argumentarea nu este reductibilă la logică, de unde nu rezultă că ar trebui separate. În acest context întrebarea de la care pornesc este:

Cum ar trebui tratată o schemă argumentativă: mai degrabă prin justificare sau prin reconstrucție?

Opțiunea este că o schemă argumentativă ar trebui tratată mai întâi prin reconstrucție, adică adusă la forma unei inferențe. Apoi aceasta ar putea fi justificată.

Prin contrast, autori precum Douglas Walton susțin implicit că ceea ce ar trebui justificat sunt *schemele de argumentare*. Ceea ce reiese aproape explicit din faptul că articolul debutează cu preocuparea de a spune ce sunt schemele¹. Astfel, conform cu *Topica* lui Aristotel, ele apar de exemplu ca forme comune de argumentare. Abia prin Perelman și Obrecht-Tyteca, schemele apărând ca instrumente de analiză și evaluare a argumentelor, inclusiv pentru argumentația cotidiană. Walton mai menționează că schemele îndeplinesc acum un rol nou în analiza argumentelor, și în teoria argumentării privită ca *logică informală*². Ideea de logică informală este o precizare importantă pentru punctul de vedere pe care

* **Lect. univ. dr.**, – Universitatea “*Spiru Haret*”, București.

¹ Douglas Walton, (2005), *Justification of argumentation schemes*, în *Australasian Journal of Logic* (3), p. 2-4.

² Idem, p.2.

mă situez cu privire la raportul dintre *logica formală* și *argumentare*. Autorul, abordează schema de argumentare ce stă la baza practicii de a recurge la *opinia expertului*: E este un expert în domeniul D. E asertează că A este cunoscut ca fiind adevărat. A este despre domeniul D. De aceea A poate fi luat în mod plauzibil ca fiind adevărat³. În fine premisele sunt supuse unui număr de șase întrebări critice. Schema are greutate numai dacă se poate răspunde la toate întrebările critice care-i sunt adresate. În genere orice argument prin opinia expertului, poate fi justificat dacă poate răspunde la întrebările critice care sunt întrebări ce țin de un context practic. În acest sens Walton consideră două tipuri de justificări: sistematice și pragmatice. Cea *sistematică* face recurs la toate datele logicii deductive și întâi la definițiile funcțiilor de adevăr prin care se arată că o inferență că are o păstrarea a adevărului premiselor sub forma concluziei. Prin recurs la funcții de adevăr probabiliste se poate obține o justificare pentru schemele inductive. Ideea lui Walton, chiar dacă nu numai a lui, este că odată justificată o schemă, toate raționamentele prin care aceasta este instanțiată vor fi considerate justificate, pentru că sunt cazuri particulare ale cazului general deja arătat. Întrebându-se cum poate fi găsită o justificare similară pentru scheme precum argumentul expertului, autorul răspunde că nu există o asemenea procedură generală de justificare adică mai general pentru o schemă de argumentare⁴.

Apoi el pare a promite satisfacerea interesului justificat al receptorului, referindu-se la forma pe care ar trebui să o ia reconstrucția inferențională a argumentului. El se referă astfel justificarea sistematică⁵, și la cea pragmatică⁶. Totuși trebuie menționat că Walton insistă asupra reconstrucției prin modus ponens cu distincția între varianta strictă și cea exceptabilă⁷.

O propunere privind argumentarea

Punctul de vedere pe care îl exprim privind argumentarea, este bazat pe legătura dintre argumentare și logică și nu susține neapărat reductibilitatea argumentului la inferență, cât reconstruibilitatea, aducerea la o asemenea formă.

Mai exact, argumentul este un fragment de discurs natural, emis cu scopul de a convinge și care deviază de la forma inferenței. Aceasta din urmă este constitutivă gândirii umane. Fără a presupune vreun apriorism de tipul celui kantian, „constitutiv” aici înseamnă că în urma unui proces de socializare obișnuit, persoana umană folosește în mod spontan, structurile inferenționale achiziționate. Aceasta *justifică*, din punctul de vedere al *argumentatorului*, și face *posibil* din punctul de vedere al *receptorului* argumentației, reconstrucția ca inferență a argumentului. *Justificarea* cu privire la argumentator înseamnă că reconstruind argumentul, este dată la iveală una dintre inferențele sale constitutive și posibile a i se fi activat în gândirea argumentatorului. *Posibilitatea* se referă la faptul că receptorul având aceleași inferențe constitutive și constă în a afla inferența activată în gândirea argumentatorului. Cu alte cuvinte receptorul

³ Idem, p. 3.

⁴ Idem, p. 4.

⁵ Idem, p. 4-8.

⁶ Idem, p. 8-9.

⁷ Idem, p. 5, 6.

reconstruiește argumentația ca inferență după structurile sale inferenționale, comune cu ale argumentatorului.

Argumentele pot fi *reconstruite* ca raționamente adică: standardizate sau-și completate. Invers, raționamentele pot fi deconstruite încât din ele să se obțină argumente prin descompletare sau-și destandardizare. Ceea ce face posibil ca discuția despre argumentare să se mute în teritoriul logicii și ar putea fi un răspuns la obiecția unor logicieni precum Alec Fisher⁸.

Inferența poate fi privită ca *schemă* de inferență exemplificată prin conținuturi de gândire naturală. În cadrul *schemei* se face abstracție de conținutul de gândire păstrând exact structura acesteia. Dar se poate face abstracție chiar de această structură sau de limbajul în care este exprimată, reținând doar ideea de premisă și de concluzie. Astfel se obține *protoschema*

$$\begin{array}{ll} P_1 & \underline{P} \\ \underline{P_2} & Q \\ Q & \end{array}$$

Protoschema de mai sus arată fie că se pornește de la scheme de inferență cu două premise, fie de o singură premisă, fie că de fapt se face abstracție inclusiv de numărul de premise. Astfel, interesează doar că avem un set de premise notat cu P și o concluzie Q.

De la *protoschema inferenței* arătate, pe baza unei *observații informale*, se vor deriva *protoschemele de argumentare*.

Observație informală este că inferența are *două proprietăți* din perspectiva cărora este privită și *protoschema*: de a fi *completă* și *standard*.

Completitudinea protoschemei (C) constă în faptul că sunt date explicit atât toate premisele necesare obținerii concluziei cât și concluzia. Dacă cel puțin o premisă sau concluzia nu sunt menționate explicit, atunci schema este noncompletă ($\sim C$).

Standarditatea protoschemei (S) revine la avea următoarea ordine: întâi premisele și apoi concluzia. Dacă fie nu se începe cu premisele, fie nu se termină cu concluzia, atunci schema un este nonstandard ($\sim S$).

Pe baza acestor proprietăți și a opuselor lor formează perechile: $C, \sim C$ și $S, \sim S$ și apoi un produs cartezian ale cărui elemente sunt perechi de asemenea proprietăți. Fiecare dintre acestea conturează câteva mulțimi de *protoscheme de argumentare*. Am cuprins aceste mulțimi de protoscheme în grila de mai jos. Acestea se ordonează arborescent. În vârf este protoschema de inferență C, S din care pornesc trei ramuri cu protoscheme argumentative: $C\sim S, \sim C, S, \sim C\sim S$.

⁸ Fisher Alec, (2004) *The logic of real arguments*, Cambridge University Press, second edition, p.18.

	CS	
	<u>P₁, P₂</u>	
	Q	
↙ ↗	↓	↘ ↖
C~S	~CS	~C~S
1. P ₁ . Prin urmare Q căci P ₂ .	4. P ₁ . Prin urmare Q	6. Q deoarece P ₁
2. P ₂ . Prin urmare Q căci P ₁	5. P ₂ . Prin urmare Q	7. Q deoarece P ₂
3. Q deoarece P ₁ și P ₂		8. P ₁ și P ₂

Parcurgerea arborelui este posibilă atât ascendent cât și descendent. Logicianul, fără a fi neapărat adresantul argumentației, *eșantionează* argumentul, pe care îl *reconstruiește* ca inferență în mai multe trepte, în laboratorul său. Dintr-o astfel de protoschemă cu *doar două premise și o concluzie*, cu aceste *două proprietăți* (completă standard), se obțin opt *protoscheme argumentative*.

Interpretate în limba naturală, protoschemele argumentative sunt fragmente ale conduitei argumentatorului.

Din cele de mai sus urmează inclusiv că teoria argumentării pe care mă bazez aici nu este doar pentru domeniul unui limbaj anumit. Ea poate fi exemplificată prin toate schemele de inferență din oricare limbaj logic dar nu numai în logica deductivă ci și în cea inductivă.

Faptul că argumentele sunt adesea incomplete, adică au premise lipsă se explică prin considerarea acestora de către membrii unei colectivități drept cunoscute⁹.

Din arborele protoschemelor nu reiese că procedura prin care receptorul reconstruiește inferența argumentatorului este *euristică și deschisă*. *Deschiderea* creează coliziune între *interesul* receptorului și *posibilitatea satisfacerii* acestuia. *Interesul* receptorului este de a reconstrui argumentul ca inferență, eventual deductivă validă. Ceea ce asigură cel mai puternic adevărul concluziei, dacă și premisele sunt adevărate sau măcar acceptate. Între reconstrucțiile valide se poate întâmpla ca cea mai tentată să fie schema *modus ponens*. Este posibil totuși ca argumentatorul să fi pornit de la o cu totul alta, tot deductivă sau chiar nedeductivă. Receptorul poate spera să producă o listă exactă de reconstrucții inferenționale ale argumentului inițial astfel încât: niciuna dintre variantele reconstructive să nu lipsească și niciuna să nu fie în plus. *Satisfacerea interesului* receptorului argumentației nu este posibilă. Receptorul nu poate ști care dintre reconstrucțiile inferenționale este aceeași cu inferența activată în gândirea argumentatorului.

Ar trebui evitată inerțiozitatea reconstructivă prin *modus ponens*, acesta nefiind nici singura schemă posibilă, nici din dotarea noastră. Dimpotrivă, având în vedere caracterul deschis al reconstrucției argumentului, ar fi necesară pentru receptorul argumentației, o justificare prin care acesta să poată detecta exact inferența activată în mintea argumentatorului. Ceea ce Walton arată că nu există deocamdată, în primul rând, în sensul în care el înțelege această justificare. În

⁹ Macagno, Fabrizio și Walton, Douglas, *Argumentative Reasoning Patterns*, p. 3.

reconstrucțiile propuse m-am bazat pe supoziția tacită că problema întrebărilor critice este rezolvată pentru a putea face pași înainte¹⁰.

Completare și euristică

Standardizarea și completarea sunt operații ale receptorului argumentației. Completarea este necesară dacă receptorul constată absența relației de consecință logică în argumentul standardizat. Premisele putând fi adevărate și concluzia falsă, aceasta se presupune că este neconvingătoare. Completarea poate fi necesară la nivelul premiselor și/sau al concluziei. Fie un argumentator care emite argumentul în forma *noncompletă nonstandard*:

Dacă Aristotel este același cu dascălul lui Alexandru Macedon, atunci Aristotel este același cu autorul Organonului, deoarece, dacă Aristotel este logician, atunci Aristotel este filosof.

Poziția acestuia în grila protoschemelor este 6 sau 7.

Completările eșuate care urmează sunt o mimare de laborator a unei situații cu care se poate confrunta un receptor al argumentației. Presupunând că receptorul preia argumentul aflat în varianta dată, îl deplasează în cadrul grilei din: întâi către stânga, spre pozițiile 4 sau 5 prin *standardizare* și apoi, în sus, spre poziția 1 prin *completare*, în acest caz, în trei variante. Premisa și concluzia nu au elemente comune. Fiind implicații, o sugestie reconstructivă pare a fi *tranzitivitatea*. Premisa adăugată ar trebui să compună o tranzitivitate cu cea dată, iar concluzia lor să coincidă cu concluzia argumentatorului:

Încercări de completare standardizare cu rezultate nevalide

Varianta 1

1. Dacă Aristotel este același cu dascălul lui Alexandru Macedon atunci Aristotel este logician

Varianta 2

1. Dacă Aristotel este logician atunci Aristotel este filosof.

Varianta 3

1. Dacă Aristotel este același cu dascălul lui Alexandru Macedon atunci Aristotel este filosof.

2. Dacă Aristotel este logician atunci Aristotel este filosof.

2. Dacă Aristotel este filosof atunci Aristotel este același cu autorul Organonului.

2. Dacă Aristotel este filosof atunci Aristotel este același cu autorul Organonului.

3. Prin urmare dacă Aristotel este același cu dascălul lui Alexandru

3. Prin urmare dacă Aristotel este același cu dascălul lui Alexandru

3. Prin urmare dacă Aristotel este același cu dascălul lui Alexandru

¹⁰ Iliescu Gabriel, (2011) *Argumentare și logică modală* în Cercetări Filosofico-psihologice, Nr.1 (ianuarie - iunie), Anul III, p. 68-70.

Macedon atunci Aristotel	Macedon atunci Aristotel	Macedon atunci Aristotel
este același cu autorul Organonului.	este același cu autorul Organonului.	este același cu autorul Organonului.
↖	↑	↗

Forma noncompletă standard

1. Dacă Aristotel este logician atunci Aristotel este filosof.
2. Prin urmare dacă Aristotel este același cu dascălul lui Alexandru Macedon atunci Aristotel este același cu autorul Organonului.

↑

Forma noncompletă nonstandard

Dacă Aristotel este același cu dascălul lui Alexandru Macedon atunci el este același cu autorul Organonului *deoarece* dacă Aristotel este logician atunci Aristotel este filosof.

Premisa dată, *dacă Aristotel este logician atunci el este filosof*, apare în poziții diferite în variantele 1 și 2, în care închiderea tranzitivă a premiselor lasă în afara inferenței concluzia pretinsă de argumentator, *dacă Aristotel este același cu dascălul lui Alexandru Macedon atunci Aristotel este același cu autorul Organonului*. În varianta 3, încercarea de a arăta concluzia, ca rezultat al inferenței tranzitive, lasă în afară premisa dată inițial de către argumentator. Ceea ce înseamnă, pentru varianta 1, că faptele: *persoana lui Aristotel este identică cu a dascălului lui Al Macedon, persoana lui Aristotel posedă proprietatea de logician și de filosof*, că *persoana lui Aristotel diferă de autorul Organonului* alcătuiesc un model, deci o stare de lucruri logic și factual posibilă. Pentru varianta 2, faptele: *persoana lui Aristotel este lipsită de proprietatea de a fi logician și de cea de a fi filosof*, că *este diferit de autorul Organonului că este același cu dascălul lui Alexandru Macedon* alcătuiesc un model pentru premise și negația concluziei. Acestea, fiind model al premiselor și contramodel al concluziei, receptorul nu se va lăsa convins de concluzie prin premisele argumentatorului, nefiind logic constrâns, cel puțin în plan teoretic. Pentru varianta 3, totuși concluzia prin tranzitivitate este aceeași cu cea pretinsă de argumentator. Faptele: *persoana lui Aristotel este aceeași cu dascălul lui A. Macedon, are proprietatea filosof, este aceeași cu autorul Organonului, și diferă de autorul Organonului* nu pot alcătui un model pentru premise și negația concluziei, deoarece o stare de lucruri care să conțină atât *identitatea*, cât și *diferența* dintre *persoana lui Aristotel* și *autorul Organonului*, este logic imposibilă. Verificarea prin tranzitivitate asupra premiselor conduce la concluzie deoarece afirmarea premiselor și negația concluziei alcătuiesc o contradicție. Receptorul ar trebui să se lase convins de concluzie, dar niciuna dintre premise nu este dintre cele folosite de către argumentator. Interpretarea în limba naturală a reconstrucțiilor simbolice de mai sus este:

Completarea reușită care urmează este o continuare a simulării începută anterior. Se presupune că prin încercări și erori s-a găsit o premisă care se

încadrează în tranzitivitate: *Dacă Aristotel este același cu dascălul lui Alexandru Macedon, atunci Aristotel este același cu autorul Organonului și logician.* Urmează această reconstrucție care include și completarea concluziei:

Completarea concluziei permisă de premise

1. Dacă Aristotel este același cu dascălul lui Alexandru Macedon atunci Aristotel este același cu autorul Organonului și este Logician.
2. Logicienii sunt filosofi.

3. Prin urmare dacă Aristotel este același cu dascălul lui Alexandru Macedon atunci Aristotel este același cu autorul Organonului și este filosof.

Verificând prin calcul, receptorul obține: *dacă Aristotel este același cu dascălul lui Alexandru Macedon atunci Aristotel este același cu autorul Organonului și Aristotel este filosof*, ceea ce este concluzia lui *argumentatorului*. Recursul la semantică poate arăta că un model al premiselor și al negării concluziei conține fapte logic imposibile simultan. Prin această constrângere logico-semantică, pe fundalul alegerii de a gândi necontradictoriu, *receptorul* se convinge de teza argumentată.

Inițial nu este deloc evident cum trebuie completat argumentul dat. Numărul de încercări eșuate poate fi mult mai mare decât cel arătat aici. După un număr de încercări de a reconstrui ca valid argumentul, receptorul nu știe cât de mare ar trebui să fie acest număr de încercări eșuate sau dacă parcurge un foarte mare număr de încercări de reconstrucții, finit sau infinit. Ca urmare, argumentatorul nu știe dacă se va lăsa convins sau nu.

Completare deschisă

Unele argumente sunt *completabile deschis*, adică în mai multe variante în limitele validității. Exemplul următor este completabil ca analogie, ca *modus ponens*, ca raționament bazat pe atomi cu identitate. Această ultimă precizare se face sub poziția traductibilității în limbajul logicii predicatelor de ordinul 1, ceea ce aici am evitat să fac. Unele argumente sunt completabile atât conform unor scheme de inferență generale ale limbajului includent (aici logica propozițională) celui în care au fost simbolizate (aici logica predicatelor), cât și în scheme specifice aceluși limbaj. Fie următorul argument:

Autorul Luceafărului este poet deoarece Eminescu este poet.

Ceea ce coincide cu pozițiile 6 sau 7 din grila metaschemelor. Standardizarea conduce la:

Eminescu este poet prin urmare autorul Luceafărului este poet.

Adică la pozițiile 4 respectiv 5 din grila menționată. Prin completări alternative, ajungem la cele trei reconstrucții complete standard, de mai jos, toate fiind variante ale poziției 1:

Reconstrucție întreită

Raționament bazat pe atomi cu identitate

1. Autorul Luceafărului este același cu Eminescu.
2. Eminescu este poet.
3. Autorul Luceafărului este poet.

Analogie

1. Autorul poemului „După melci” este același cu Ion Barbu și este poet.
2. Autorul poemului „Luceafărul” este același cu Eminescu.
3. Prin urmare probabil autorul Luceafărului este poet.

Modus ponens

1. Autorii poemelor sunt Poeti.
2. Autorul poemului *Luceafărul* este Eminescu.
3. Prin urmare autorul poemului Luceafărul este poet.

↖

↑

↗

1. Autorul Luceafărului este același cu Eminescu

2. Prin urmare autorul Luceafărului este poet.

↑

Autorul Luceafărului este poet deoarece el este același cu Eminescu.

Pentru a verifica derivabilitatea concluziei receptorul y introduce convenții de notare: a - Eminescu; b - „Luceafărul”; $f(b)$ - autorul Luceafărului; $P(a)$ - a este poet; $Q(b)$ - Luceafărul este poem. Apoi y standardizează și simbolizează exprimarea naturală și aplică o metodă de verificare a derivabilității concluziei. Verificând, receptorul constată că pentru raționamentele 1 și 3 se obține deductiv concluzia, iar pentru 2, pe cale inductivă, cu adaosul inerent al probabilității. Valorizând ca adevărate sau acceptând premisele, receptorul se convinge de concluzie în sensuri diferite pentru raționamentele 1 și 3, pe de o parte și pentru 2, pe de altă parte.

Concluzii

Receptorul este uneori în situația de *standardiza* și de a *completa* argumentul. *Completarea* ca inferență validă este posibilă în mai multe variante, adică *deschisă*. Ea este, de asemenea, una *euristică*, în care încercările reușesc sau nu reconstrucția validă. Pe scurt, receptorul este prin excelență rectorul argumentului.

Euristica și completarea deschisă, tratate aici separat, se pot întâlni în unul și același caz. Încercarea și eventual eroarea sau reușita se desfășoară în jurul întrebării privind natura acelei scheme de inferență pe care argumentatorul a descompletat-o la momentul înainte de emiterea argumentului.

Verificarea derivării urmând reconstrucției argumentului, arată că, în actul argumentației, inclusiv receptorul este heteroorientat spre verificarea calității instrumentelor convingătoare ale argumentatorului.

Argumentația reală poate oferi argumente exterioare ca formă grilei menționate deja. Acestea trebuie prelucrate pentru a le aduce la una dintre formele din grilă. Standardizarea este o operație de rutină, completarea însă nu. Din motivul arătat, *receptorul* nu este doar un reconstructor al argumentului ca inferență purtătoare de consecință, întrucât aceasta echivalează cu un caz particular de lege logică. E. D. Klemke citându-l pe Brand Blanshard cu articolul său¹¹, actualizează ideea că ”toate enunțurile necesare... nu spun nimic despre fapte (lume, realitate)”. Presupunem că receptorul a reușit în reconstrucția argumentului. Astfel, el a aflat cel mult că teza argumentată decurge din premise, dar pentru a afla dacă este concluzia adevărată, acesta nu se poate sustrage verificării sau măcar aprecierii premiselor.

O idee similară celei din articolul invocat aici, apare și în *Argumentativ Reasoning Patterns*¹², unde autorii vorbesc despre premise lipsă și reconstrucția acestor argumente. Totuși, aici premisele lipsă din *pattern*-uri nu țin de forma, cât de conținutul argumentului. Sunt credințe, presupozii generice ale utilizatorilor unei limbi. Cu alte cuvinte, există două tipuri de completări cu premise lipsă, una la nivel de formă, cea de a doua la nivelul conținutului.

Varianta propusă aici, pentru teoria argumentării, se bazează tocmai pe un receptor care reconstruiește completând argumentul cu premisele lipsă. Felul în care am dezvoltat teoria personală a argumentării este apropiat deși întrucâtva și deosebit de cel al lui Walton, din *Justification...*

Nu am urmărit atât varietatea tipurilor de argumente și nici a relațiilor dintre ele de tipul: legate, convergente, divergente, seriale, așa cum vedem la Walton¹³. Însă, am asumat reconstrucția argumentului ca inferență purtătoare a relației de consecință logică, deci o reconstrucție ca formă deductivă. Ipostaza aleasă a fost aceea de a „clona” din laborator argumente posibile și nu de a culege eșantioane ale acestora din realitate.

Argumentul în reconstrucție validă se dovedește astfel conectabil cu logica modală. Odată ce argumentul a fost reconstruit ca inferență, între premisele acestuia, fie acestea A și concluzie, fie aceasta B avem relația de consecință logică, respectiv de deductibilitate exprimabilă prin implicație necesară¹⁴, care sunt în

¹¹ Blanshard, Brand, *Reason and Analysis* în: Klemke, E., D., *The laws of logic*, p. 271.

¹² Walton, D. & Macagno, F. (2006), *Argumentative reasoning patterns*, ECAI (European Conference of Artificial Intelligence), 28 aug.- 1 sept, University of Trento, Italy, p. 48-51.

¹³ Walton, Douglas, (2006), *Fundamentals for Critical Argumentation*, Cambridge University Press, p. 169.

¹⁴ Clarence Irving Lewis, *Implicație și deductibilitate*, în *Logică și Filosofie*, (1966) Ed. Politică, București, p. 263.

ultimă instanță echivalente. Ideea este reluată și de Hughes și Cresswell¹⁵. Dintre logicienii români a reluat și folosit din plin această idee Cornel Popa¹⁶

Completarea argumentului se face în funcție de un întreg necunoscut. Acesta este inferența deconstruită spontan de către argumentator prin însăși activarea ei. Scopul completării este reîntregirea acelei inferențe, pornind de la argumentul dat, care este doar o parte a întregului inițial. Întregul fiind inaccesibil, se pot face cel mult ipoteze, în speranța că lista reconstrucțiilor este exhaustivă dar un excesivă. Ceea ce înseamnă ca nicio inferență din care ar putea proveni argumentul de referință să nu lipsească, și nicio inferență care nu are nimic comun cu argumentul să nu apară în lista unor astfel de reconstrucții. În felul acesta putem fi în posesia unei liste de reconstrucții care arată cam cum ar fi putut gândi argumentatorul. Pentru a ști exact cum anume a gândit acesta, ar fi nevoie de o procedură de eliminare a unora dintre reconstrucții astfel încât să rămânem numai cu acea inferență pe care efectiv a activat-o argumentatorul. Ceea ce nici în demersul de aici, nici la Walton nu apare.

BIBLIOGRAFIE

1. Blanshard Brand, *Reason and Analysis* în: Klemke, E., D., *The laws of logic*.
2. Fisher Alec, (2004), *The logic of real arguments*, Cambridge University Press, second edition.
3. Hughes G.E. și Cresswell M. J., (1968), *An introduction to modal logic*, Spottiswoode, Ballantyne and Co Ltd.
4. Ilescu Gabriel, (2011), *Argumentare și logică modală* în *Cercetări Filosofico-psihologice*, Nr.1 (ianuarie - iunie), Anul III.
5. Popa Cornel, (2002), *Logică și metalogică*, vol. II, Editura Fundației România de Mâine, București.
6. Walton Douglas, (2005), *Justification of argumentation schemes*, în *Australasian Journal of Logic* (3).
7. Walton, D & Macagno, Fabrizio, (2006), *Argumentative reasoning Patterns*, European Conference of Artificial Intelligence, 28 aug. - 1 sept, University of Trento, Italy.

¹⁵ Hughes, G, E și Cresswell, M, J, (1968) *An introduction to modal logic*, Spottiswoode, Ballantyne and Co Ltd, p.27

¹⁶ Popa, Cornel, (2002) *Logică și metalogică*, vol. II, Ed. Fundației România de Mâine, București, p.242.